

“De loonwerker is vaak nog te reactief”

In hoeverre is CUMELA bekend buiten de sector? Hoe kijken overheden naar de sector? Hoe gaan grote aannemers om met cumelabedrijven? Waarin kan de sector zichzelf nog verbeteren? Daar zoeken we in deze serie een antwoord op. Deze keer het woord aan Claude van Dongen, LTO-bestuurder Bodem- en Waterkwaliteit. Behalve een inkijkje in de samenwerking met de cumelasector geeft hij ook nog wat tips.

U viel met uw neus in de boter toen u aangesteld werd als portefeuillehouder Bodem- en Waterkwaliteit. Enkele maanden later kwam de mestfraude aan het licht. U zat meteen met CUMELA aan tafel.

“Ik kende CUMELA al vanuit mijn vorige bestuursfunctie als bestuurder van de vakgroep Melkveehouderij. Maar inderdaad, op die beruchte zaterdag werden zowel LTO, CUMELA, de POV (Producenten Organisatie Varkenshouderij; red.) als de Rabobank bij het ministerie van Economische Zaken op het matje geroepen. We zaten dus meteen gezamenlijk aan tafel. We hebben lang gesproken met elkaar. Als het zo groots wordt uitgemeten in de media, moeten er stappen worden gemaakt.”

Hoe moeilijk was het om tot een consensus te komen?

“De minister gaf ons de opdracht een plan van aanpak op te stellen om tot een andere cultuur en houding in de sector te komen. Alle partijen hadden dezelfde intentie, maar omdat de fraude door elke partij anders wordt beleefd, is dat wel een moeilijke opgave. Transparantie is het uitgangspunt geworden. Bedrijven die het al goed doen, moeten laten zien dat ze het goed doen. Dat zorgt voor waardering. Ik snap echter dat dat lastig uit te leggen is aan je achterban. Die bedrijven moeten nu extra moeite doen omwille van degenen die het slecht doen. Het credo ‘als het moeilijk wordt, kijken we de andere kant op’ kunnen we ons echter niet meer veroorloven. Dat moeten alle betrokken partijen beseffen.”

Was dat in uw ogen het credo van CUMELA?

“Dat wil ik niet zeggen, maar niemand zal ontkennen dat de fraude er was. Het is er langzaam ingegroeid. De fraude is te lang verweven geweest in het management van bedrijven. Het is ingebakken in de kostprijsofbouw. Het vraagt om een cultuurverandering. Dat is lastig. Hoe spreek je elkaar erop aan? We konden niet meer vertrouwen op ‘het komt wel goed.’ Wij zijn het niet altijd met CUMELA eens en visa versa, maar als je elkaars punten kent en als je snapt wat de ander wil, kom je wel een heel eind. Het plan van aanpak hebben we eind vorig jaar naar de minister gestuurd, dus het is wel gelukt om tot een gezamenlijk plan te komen.”

U bent zelf melkveehouder en maakt gebruik van de loonwerker. Hoe kijkt u tegen de agrarische sector aan?

“Zowel de landbouwer als de loonwerker heeft te maken met wettelijke restricties, nu en in de toekomst. Vroeger dacht iedereen ‘dat de storm wel weer overwaaide en dat gebeurde soms ook, maar dat is niet meer van deze tijd. Als er wettelijke eisen worden gesteld, kun je daar maar beter op inspelen. Denk aan het verbod op sleepvoetbemesting dat volgend jaar ingaat of aan de restricties die aan de maïsteelt worden gesteld. Zo is rijenbemesting in deze regio nog geen gemeengoed, maar met het oog op 2021 heb ik wel een perceel op die manier laten bemesten. Het was zoeken naar een loonwerker die dat kon doen. Ik snap dat zoiets een investering vraagt en dat zo’n wetgeving nooit komt op het moment dat je machine aan vervanging toe is, maar de loonwerker moet zich ook realiseren dat zo efficiënt en goedkoop mogelijk werken zich niet alleen en altijd vertaalt in een scherper uurtarief. Investerings hebben ook hun prijs, maar zijn nodig om voorop te lopen en het biedt ruimte om verder te komen voor de langere termijn. Als je samen gaat bedenken wat er allemaal niet meer kan, kom je niet vooruit. Wacht niet op de regelgeving, maar ga iets proberen wat wel kan. Die bereidheid moet je hebben om stappen voorwaarts te maken.”

Geef eens een voorbeeld...

“Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan het Deltaplan Agrarisch Water. LTO probeert samen met landbouwers de waterkwaliteit per regio te verbeteren. Door het organiseren van bijeenkomsten en kennisnetwerken verhogen we het bewustzijn. Leden gaan zich afvragen: wat kan ik eraan doen? En uiteindelijk zet dat zich om in het nemen van maatregelen op het eigen bedrijf. Het zou goed zijn als loonwerkers zich daarbij zouden aansluiten. Ook zij worden zich dan wellicht bewuster van de waterkwaliteit en wat voor rol zij daarbij zouden kunnen spelen. Behalve dat het maatschappelijke betrokkenheid creëert, kunnen bepaalde investeringen omtrent die waterkwaliteit op de langere termijn best rendabel blijken te zijn. De toekomst van de landbouwers is ook de toekomst voor de agrarisch loonwerkers.”

Wie is Claude van Dongen?

Claude van Dongen is sinds 2017 portefeuillehouder Bodem- en Waterkwaliteit van LTO. Daarvoor was hij bestuurder in de vakgroep Melkveehouderij. Zo'n twee dagen in de week wijdt hij aan bestuurswerk. De rest van de week is hij te vinden op zijn bedrijf in het Brabantse Oosteind. Hij heeft met zijn gezin een melkveebedrijf van 77 melkkoeien en 25 hectare en daarnaast, sinds 2002, een sierteeltbedrijf van twee hectare. "We konden hier niet uitbreiden met onze melkveehouderij, dus hebben we ervoor gekozen om er een andere tak erbij te doen", vertelt hij. "De combinatie vind ik erg leuk. In de melkveehouderij werk ik alleen, maar in het sierteeltbedrijf werk ik met personeel. Elk jaar is daar weer anders. Andere weersomstandigheden zorgen voor andere teeltomstandigheden. Daar heb ik persoonlijk contact met afnemers, maar in de melkveehouderij gaat mijn product anoniem weg. De afwisseling maakt het tot een uitdaging."

Omdat hij zowel bezig is met dierlijk en plantaardig op zijn eigen bedrijf vindt hij de portefeuille Bodem- en Waterkwaliteit ook goed bij hem zelf passen. "Ook hierbij draait het om het totaalplaatje. Het is een plek die bij mij past."

Voor cumelaondernemers blijft het echter lastig om op een ontwikkeling in te spelen als de klant er niet naar vraagt...

"Dat snap ik. Dan ga je weer over tot de orde van de dag en loop je op een gegeven moment achter de feiten aan. In deze tijd moet je mee veranderen met de regels, want die gaan niet meer weg. Als sector moet je daar een antwoord op hebben. In de winter heb je genoeg tijd om daarover na te denken. Kijk als loonwerker wat er in je regio past. Bouw ervaring op met die machine. Organiseer demo's. Op die manier krijg je mensen mee en speel je tijdig in op de veranderende wetgeving. Denk aan het mest injecteren of het nemen van mestmonsters. Twintig jaar geleden zagen weinigen hier kansen in. Toch is het nu standaard geworden. Veranderen hoort bij ondernemen."

Nog even iets anders: hoe kijkt u aan tegen het feit dat agrarische loonwerkers bij nacht en ontij bij jullie moeten komen hakselen?

"Niets moet. Het is maar hoe je het bekijkt. De loonwerker is hierin vaak nog te reactief. Het is een kwestie van slim organiseren. Natuurlijk kan niet alles op één dag, dat snappen wij ook. Dus stel tarieven in, reken een meerprijs tijdens bepaalde uren of binnen een bepaalde periode. Als ik op vakantie ga naar Spanje zijn de vliegtickets in de zomer ook duurder dan in de winter. Dus speel daarop in. Alleen maar klagen over hoe erg het is en dat het anders zou moeten, werkt niet."

Ga in gesprek met je klanten. Er kan vaak meer dan je denkt. Streef naar spreiding. De pieken worden daardoor minder hoog, je kunt je materieel efficiënter inzetten en je kunt meer aandacht voor het werk en voor je klant hebben. Dat is dus voor beiden een win-winsituatie."

TEKST & FOTO: Marjolein van Woerkom